

250.

Na osnovu člana 6 stav 1 tačka 9, a u vezi sa članom 123 st. 5 i 9 Zakona o vazдушnom saobraćaju („Službeni list CG”, broj 30/12), uz prethodnu saglasnost Ministarstva saobraćaja i pomorstva, Agencija za civilno vazduhoplovstvo donijela je

P R A V I L N I K O PRUŽANJU USLUGA KALIBRAŽE IZ VAZDUHA

Član 1

Ovim pravilnikom utvrđuju se uslovi za izdavanje odobrenja za pružanje usluga kalibraže iz vazduha zemaljskih navigacionih i nadzornih sistema i uređaja, vazduhoplovnih telekomunikacija i opreme za svjetlosnu signalizaciju na aerodromima (u daljem tekstu: usluge kalibraže iz vazduha). Pružanjem usluga kalibraže iz vazduha se vrši mjerenje, provjera usklađenosti rezultata mjerenja sa utvrđenim specifikacijama i dovođenje parametara u okviru utvrđenih specifikacija za zemaljsku vazduhoplovnu opremu. Usluge kalibraže iz vazduha pruža organizacija koja ima odobrenje, koje izdaje Agencija za civilno vazduhoplovstvo (u daljem tekstu: Agencija).

Član 2

Provjera uređaja može biti:

1. početna provjera radi ispitivanja lokacije i/ili puštanja uređaja u rad,
2. periodična provjera kao dio procedure redovnog održavanja,
3. posebna provjera koja se obavlja ako postoje primjedbe na rad uređaja,
4. specijalna provjera koja se obavlja u postupku ispitivanja uzroka udesa.

Specijalne i posebne provjere imaju viši prioritet u odnosu na periodične i početne provjere.

Član 3

Zahtjev za izdavanje ili produženje važenja odobrenja za pružanje usluga kalibraže iz vazduha podnosi se Agenciji na obrascu iz Priloga 1, koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Uz zahtjev za izdavanje odobrenja iz stava 1 ovog člana se dostavljaju:

1. dokumentacija o operativnim procedurama,
2. certifikati o obučeni osoblja,
3. opis opreme,
4. uvjerenje o plovidbenosti vazduhoplova i potvrda o provjeri plovidbenosti vazduhoplova.

Uz zahtjev za produženje važenja odobrenja za pružanje usluga kalibraže iz vazduha dostavlja se dokumentacija iz stava 2 ovog člana, ako su nastupile promjene u odnosu na važeće odobrenje.

Agencija produžava važenje odobrenja ako utvrdi da imalac odobrenja ispunjava uslove propisane ovim pravilnikom.

Član 4

Agencija odlučuje o zahtjevu najkasnije u roku od 30 dana od dana prijema zahtjeva i potrebne kompletne dokumentacije.

Agencija izdaje odobrenje organizaciji koja ispunjava uslove iz čl. 9-23 ovog pravilnika, u pogledu operativne procedure, vazduhoplova, opreme, osoblja i operativnog priručnika, propisane ovim pravilnikom, na period od 48 mjeseci.

U odobrenju iz stava 2 ovog člana određuju se vrste uređaja koje organizacija može da kalibriše iz vazduha.

Odobrenje za pružanje usluga kalibraže izdaje se na obrascu iz Priloga 2, koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Član 5

Agencija sprovodi sigurnosni nadzor nad imaoce odobrenja u skladu sa Pravilnikom o zajedničkim zahtjevima, sigurnosnom nadzoru nad upravljanjem vazдушnim saobraćajem i uslugama u vazdušnoj plovidbi, sistemu za obezbjeđivanje sigurnosti softvera i programu efikasnosti („Službeni list CG”, br. 65/12).

Član 6

Agencija može da prizna strano odobrenje za pružanje usluge kalibraže iz vazduha, ako je izdato od strane nadležnog organa i pod uslovima koji nijesu blaži od uslova propisanih ovim pravilnikom.

Član 7

Agencija može da ukine ili privremeno ukine odobrenje ako utvrdi da imalac odobrenja više ne ispunjava uslove za izdavanje odobrenja propisane ovim pravilnikom.

Član 8

Imalac odobrenja redovno obavještava Agenciju o važećem godišnjem planu kalibraže iz vazduha.

Imalac odobrenja dužan je da prijavi i dostavi na odobrenje Agenciji značajnije promjene koje utiču na sigurnost njegovog rada.

O promjenama koje ne utiču na sigurnost njegovog rada imalac odobrenja samo obavještava Agenciju.

Član 9

Organizacija mora da ima operativne procedure za usluge kalibraže iz vazduha za čije pružanje traži odobrenje i koje su usklađene sa sistemom upravljanja sigurnošću (SMS) i sistemom upravljanja kvalitetom (QMS) organizacije.

U operativnim procedurama određuju se vrste provjere uređaja iz vazduha i njihov prioritet.

Operativne procedure su sastavni dio operativnog priručnika.

Član 10

Organizacija u čijoj je nadležnosti oprema koja se kalibriše iz vazduha dužna je da obezbijedi proceduru za objavljivanje hitnog vazduhoplovnog obavještenja (*NOTAM*) kad se promijeni status opreme, u toku kalibraže ili na osnovu preliminarnog izvještaja organizacije koja vrši kalibražu iz vazduha.

Organizacija mora da uspostavi procedure koordinacije sa pružaocem usluga kontrole letenja (*ANSP*) tokom provjere uređaja iz vazduha. Procedure iz stava 1. i 2. ovog člana su sastavni dio operativnog priručnika.

Član 11

Organizacija dokumentovano procjenjuje rizik od izazivanja nesreća, ozbiljnih nezgoda, nezgoda i događaja kojima se ugrožava sigurnost tokom pružanje usluga kalibraže iz vazduha i rizik koji nastaje usled neispravnog obavljanja kalibraže iz vazduha u skladu sa propisom iz člana 5 ovog pravilnika.

Procjena rizika je sastavni dio operativnog priručnika.

Član 12

Vazduhoplov, kojim se pružaju usluge kalibraže iz vazduha, mora da ispunjava uslove i odgovara potrebama kalibraže iz vazduha u skladu sa ovim pravilnikom.

Vazduhoplovom upravlja posada od najmanje dva člana, na način kojim se omogućava tačno mjerenje svih parametara.

Vazduhoplov mora da bude višemotorni, da ima odobrenje za instrumentalne letove, da je opremljen sredstvima i instrumentima za noćni let i da ima stabilno električno napajanje dovoljnog kapaciteta za rad dodatnih elektronskih uređaja i mjeme opreme.

Utvrđena granica bočnog vjetrova vazduhoplova ne smije da utiče na tačnost mjerenja. Granica bočnog vjetrova određena je u operativnom priručniku organizacije.

Modulacija propelera vazduhoplova mora da bude na prihvatljivo niskom nivou.

Član 13

Svi mjerni uređaji i oprema za pružanje usluga kalibraže iz vazduha kalibrišu se prema međunarodnim standardima i preporučenoj praksi.

Uređaji i oprema iz stava 1 ovog člana moraju da bude primjereno zaštićeni od uticaja elektromagnetnog zračenja unutar vazduhoplova ili izvan njega.

Efekt i interferencije se navode u izvještajima sa provjere uređaja iz vazduha.

Oprema za pružanje usluga kalibraže iz vazduha sadrži uređaj za slušanje identifikacije navigacionog uređaja koji se provjerava i obuhvata sistem za pozicioniranje kojim može da se odredi relativna pozicija vazduhoplova u odnosu na fiksnu referentnu tačku.

Tačnost mjerenja mora da bude srazmjerna zahtjevima parametara koji se provjerava.

Oprema za pružanje usluga kalibraže iz vazduha obuhvata i opremu za obradu podataka i prikaz rezultata, kao i opremu za snimanje i čuvanje podataka.

Svi snimci se obilježavaju na način koji obezbjeđuje da se uspostavi korelacija dobijenih podataka sa pozicijom vazduhoplova i vremenom kada je obavljeno mjerenje.

Član 14

Antene se postavljaju tako da ne budu zaklonjene od prijemnih signala za vrijeme uobičajenih profila leta.

Prilikom postavljanja antena koje su povezane sa sistemom za pozicioniranje uvažavaju se referentne tačke vazduhoplova.

Ako antene i referentna tačka vazduhoplova nijesu u neposrednoj blizini, ova greška ulazi u proračun greške mjerenja i u podešavanje operativne granice bočnog vjetrova.

Član 15

Ako je oprema samokalibrišuća, organizacija utvrđuje interne procese koji obuhvataju prikazivanje načina na koji je interni standard opreme primijenjen za svaki od parametara koji oprema mjeri ili generiše.

U izvještajima sa kalibraže iz vazduha navodi se zahtijevani vremenski interval između kalibrisanja opreme.

Organizacija je dužna da dostavi Agenciji dokaz o izvršenoj kalibraži opreme u okviru vremenskih intervala koji su definisani u specifikaciji proizvođača opreme.

Član 16

Tačnost mjerenja za svaki parametar mora da bude u okviru operativnih zahtjeva za taj parametar.

Tačnost mjerenja u okviru 95% vjerovatnoće mora biti proračunata za svaki od mjerenih parametara.

Metod proračuna i eventualne pretpostavke moraju biti jasno određeni od strane organizacije.

Član 17

Za svu opremu za pružanje usluga kalibraže iz vazduha moraju da postoje detaljni podaci o temperaturnoj zavisnosti.

Podaci mogu biti rezultat testiranja izvršenog od strane operatora, ili kao dio specifikacije proizvođača opreme.

Ako je opremi za pružanje usluga kalibraže iz vazduha potrebno vrijeme za zagrijavanje ili hlađenje, to se mora jasno naznačiti u operativnom priručniku.

Član 18

Softver opreme koji se koristi za kalibražu iz vazduha mora da omogućiti ispunjavanje standarda u pogledu zahtijevane tačnosti i integriteta same opreme.

Član 19

Osooblje koje učestvuje u pružanju usluga kalibraže iz vazduha sastoji se od dva pilota i tehničkog osoblja (u daljem tekstu: osoblje).

Tehničko osoblje čine jedan ili dva inženjera (operatora sistema za kalibražu) i tehnička lica na zemlji, ako procedura provjere uređaja zahtijeva njegovu prisutnost na zemlji.

Osoblje mora da bude odgovarajuće obučeno i da ima potrebno iskustvo za poslove koje obavlja.
Osoblje mora da ima odgovarajuće certifikate za kalibražu, koji su izdati od strane proizvođača opreme ili ovlaštene organizacije za osposobljavanje.

Član 20

Osoblje mora biti upoznato sa lokacijama koje se provjeravaju.
Organizacija razvija plan i program za obuku tehničkog osoblja i metode za provjeru njihovih kvalifikacija.
Program obuka osoblja i postupak provjere poznavanja lokacija koje se provjeravaju sadržani su u operativnom priručniku za kalibražu organizacije.

Član 21

Organizacija mora da ima operativni priručnik za kalibražu.
Operativni priručnik za kalibražu mora da obezbijedi da se kalibraža iz vazduha obavlja prema definisanim i dokumentovanim procedurama.

Član 22

Operativni priručnik za kalibražu mora da sadrži podatke o:

1. profilu leta koji se koristi za svako pojedinačno mjerenje,
2. parametrima koji se provjeravaju kod svakog tipa uređaja,
3. načinu na koji se parametri provjeravaju,
4. prepoletnoj provjeri mjerne opreme,
5. položaju svakog uređaja za praćenje sa zemlje i za određivanje pozicije,
6. planiranom održavanju i kalibraži mjeme opreme,
7. radu mjerne opreme,
8. izradi izvještaja sa kalibraže iz vazduha,
9. posjedovanju ovlaštenja koje je izdala organizacija,
10. načinu za izračunavanje svih rezultata koji se ne dobijaju direktno od mjerne opreme.

Član 23

U operativni priručnik za kalibražu unose se i sljedeći elementi u vezi sa mjerenjem:

1. ako mjerenje predstavlja kombinaciju rezultata rada prijemnika i pozicije vazduhoplova, ukupna greška je zbir svih grešaka u okviru mjerenja, uključujući poziciju vazduhoplova,
2. ako se za dobijanje jednog rezultata kombinuje više mjerenja, ukupna greška mjerenja računa se primjenom metoda srednje kvadratne greške (kvadratni korijen zbira kvadratnih vrijednosti),
3. ako se obave modifikacije koje utiču na tačnost mjerenja nekog parametra, obavljaju se novi proračuni,
4. za mjerenja koja su moguća samo pomoću snimaka, uključena je u tačnost mjerenja i tačnost i rezolucija opreme za snimanje.

Član 24

Organizacija je dužna da Agenciji dostavlja izvještaj sa kalibraže iz vazduha, koji sadrži:

1. naziv stanice i oznaku sredstava,
2. kategoriju provjere,
3. datum provjere,
4. serijski broj izvještaja,
5. vrstu provjere,
6. oznake registracije vazduhoplova,
7. rezultate svih mjerenja,
8. lična imena i radna mjesta osoba koje su vršile kalibražu,
9. izjavu o saglasnosti ili nesaglasnosti rezultata mjerenja sa standardima i zahtjevanim specifikacijama,
10. potpis operatora sistema za kalibražu koji je obavio kalibražu iz vazduha,
11. potpis vođe vazduhoplova.

Izvjestaj sa kalibraže iz vazduha mora jasno i precizno da dokumentuje izmjerene performanse uređaja.

Član 25

Snimci i grafikoni izrađuju se na način da omoguće precizno tumačenje parametara.

Podaci na snimcima i grafikonima čuvaju se najmanje 2 godine.

Za letove kod kojih se parametri proračunavaju poređenjem primljenog signala od navigacionog sredstva i signala sistema za pozicioniranje prikazuje se samo krajnji rezultat.

Imalac odobrenja dužan je da, na zahtjev, Agenciji omogući uvid u podatke o poziciji i o osnovnom signalu.

Podaci o poziciji i o osnovnom signalu čuvaju se najmanje 2 godine.

Član 26

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Cme Gore”.

Broj: 01/2-1818/3-12

Podgorica, 05.03.2013. godine

Direktor
Dragan Đurović, s.r.

CRNA GORA
AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO

ZAHTJEV ZA IZDAVANJE ODOBRENJA ZA PRUŽANJE USLUGA KALIBRAŽE IZ VAZDUHA

*Application for Authorization to provide airborne calibration
services*

PRILOG 1

Bijela polja popunite velikim štampanim slovima, označite sa "X" odgovarajuće kvadrate, ne potrebno precrtati
Fill all the items in block capital letters, mark appropriate fields with "X", disregard inapplicable items

Podaci o organizaciji podnosioca zahtjeva/*Information on the applying organization*

Registrovani poslovni naziv/ <i>Registered business name</i>	Skrraćeno ime, ako ima/ <i>Abbreviated name, if any</i>	
Adresa sjedišta organizacije/ <i>Address</i>	Pošanski broj i grad/ <i>Zip code and city</i>	Država/ <i>State</i>

Podaci o kontakt osobi/*Information on contact person*

Ime i prezime/ <i>Name and last name</i>	Radna jedinica/ <i>Operational Unit</i>	Funkcija/ <i>Function</i>
Telefon/ <i>Phone number</i>	Faks/ <i>Fax number</i>	E-mail adresa/ <i>E-mail address</i>

Usluge za koje se traži odobrenje/*Applying for following services*

☐	Provjera i kalibraža VOR uređaja <i>Check and calibration of VOR</i>	Primjedba/ <i>Note</i>
☐	Provjera i kalibraža DME uređaja <i>Check and calibration of DME</i>	Primjedba/ <i>Note</i>
☐	Provjera i kalibraža ILS uređaja <i>Check and calibration of ILS equipment</i>	Primjedba/ <i>Note</i>
☐	Provjera i kalibraža markera <i>Check and calibration of markers</i>	Primjedba/ <i>Note</i>
☐	Provjera i kalibraža NDB uređaja <i>Check and calibration of NDB</i>	Primjedba/ <i>Note</i>
☐	Provjera i kalibraža primarnog radara <i>Check and calibration of primary radar</i>	Primjedba/ <i>Note</i>
☐	Provjera opreme za svjetlosnu signalizaciju na aerodromima <i>Check of light signalization at aerodromes</i>	Primjedba/ <i>Note</i>
☐	Provjera radiogoniometra <i>Check of Ground Direction Finding (DF)</i>	Primjedba/ <i>Note</i>
☐	Provjera VHF/UHF vazduhoplovnih telekomunikacija <i>Check of VHF/UHF aeronautical telecommunications</i>	Primjedba/ <i>Note</i>
☐	Provjera instrumentalnih procedura iz vazduha <i>Airborne testing of instrument procedures</i>	Primjedba/ <i>Note</i>
☐	Obuka i licenciranje tehničkog osoblja <i>Training and certification of technical staff</i>	Primjedba/ <i>Note</i>

CRNA GORA
AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO

**ZAHTEJEV ZA IZDAVANJE ODOBRENJA ZA PRUŽANJE
USLUGA KALIBRAŽE IZ VAZDUHA**

*Application for Authorization to provide airborne calibration
services*

Dostavljena dokumentacija/Provided documentation

☐	Dokumentacija o operativnim procedurama <i>Operations procedures documentation</i>	Primjedba/Note
☐	Certifikati o obučenosti osoblja <i>Staff competency certificates</i>	Primjedba/Note
☐	Opis opreme <i>Description of equipment</i>	Primjedba/Note
☐	Uvjerenje o plovidbenosti vazduhoplova i potvrda o provjeri plovidbenosti vazduhoplova <i>AOC and ARC</i>	Primjedba/Note

Potvrda tačnosti dostavljene dokumentacije/Confirmation of provided documentation certainty

Ime i prezime odgovornog lica za tačnost dostavljene dokumentacije/ <i>Responsible for provided documentation certainty</i>	Potpis/ <i>Signature</i>
--	--------------------------

Odgovorno lice u organizaciji podnosioca zahtjeva/Applicant organisation's responsible

Ime i prezime odgovornog lica u organizaciji podnosioca zahtjeva/ <i>Applicant organisation's responsible</i>	Potpis/ <i>Signature</i>	Datum i mjesto/ <i>Date and location:</i>
--	--------------------------	---

ODOBRENJE ZA PRUŽANJE USLUGA KALIBRAŽE IZ VAZDUHA

Broj odobrenja:

Agencija za civilno vazduhoplovstvo Crne Gore ovim potvrđuje da

[Naziv imaoaca odobrenja]

ispunjava uslove za pružanje usluga kalibraže iz vazduha zemaljskih navigacionih i nadzornih sistema i uređaja, vazduhoplovnih telekomunikacija i opreme za svjetlosnu signalizaciju na aerodromima koje su navedene u tabeli koja je sastavni dio ovog odobrenja.

Opšti uslovi:

- 1. Ovo odobrenje važi dok imalac odobrenja pruža usluge prema pozitivnim propisima.**
- 2. Shodno potrebi da imalac odobrenja bude stalo usaglašen sa zahtjevima iz pozitivnih propisa, što može biti predmet periodične provjere od Agencije, ovo odobrenje važi 48 mjeseci.**

Mjesto i datum izdavanja: _____ 20__

Potpis